

Kršenje osnovnih ljudskih prava u Srbiji

10. – 23. septembar 2021.

U proteklom periodu nastavljena je praksa ograničavanja sloboda, ometanje obavljanja delatnosti i fizičkog ugrožavanja novinara. Kao i do sada, uglavnom su mete bili predstavnici nezavisnog medija kojima je uskraćena mogućnost prisustvovanja, odnosno aktivnog učešća i postavljanja pitanja na zajedničkoj konferenciji za medije predsednika Aleksandra Vučića i nemačke kancelarke Angele Merkel. U posebno teškoj situaciji našli su se reporteri te televizije tokom izveštavanja sa antiglobalističkog protesta u Beogradu kada su nacionalisti prekidali njihova uključenja, a u jednom slučaju reporet te televizije je pogođen jajetom. Daleko od očiju javnosti, meštani sela u okolini Paraćina nedeljama vode borbu za očuvanje životne sredine koja je ugrožena radom kamenaloma, pri čemu su osim sa predstavnicima investitora imali problem i sa policiskim službenicima, tako da je u jednom slučaju došlo i do neopravdanog fizičkon nasrtaja na jednog od aktivista.

Sloboda izražavanja

- Vlasnik i glavni urednik tabloida Informer [Dragan Vučićević](#) osuđen je na novčanu kaznu zbog produženog krivičnog dela uvrede koje je izvršeno na štetu novinarke televizije N1

Žakline Tatalović. Razlog tužbe i kanije presude su brojne javne uvrede koje je Vučićević u više navrata izrekao na račun Žakline Tatalović, najčešće ismevajući njen fizički izgled, kačeći njene privatne fotografije i donoseći negativne zaključke o njenom moralnom integritetu. Reagujući na presudu Vučićević je nastavio sa uvredama, s tim da je ovog puta meta njegovih napada bilo pravosuđe koje je optužio da je pod kontrolom opozicije, kao i drugi mediji koji su izveštavali o ovom slučaju a koje je okrivio za konstruisanje slučaja na njegovu štetu, pravdajući se time da nikada nije direktno uvredio novinarku Tatalović. Ovakvi postupci pokazuju da vlast i njima bliski tabloidi nemaju nameru da doprinesu normalizaciji diskursa u javnoj sferi i da javno delovanje ponovo vrate u granice elementarne pristojnosti.

- Uoči i tokom posete Srbiji nemačke kancelarke Angele Merkel novinari nezavisnih medija ponovo su bili žrtve diskriminatornog i unižavajućeg postupanja kako [predsednika Srbije Aleksandra Vučića](#) tako i drugih nadležnih institucija. Na konferenciji za medije uoči objavljivanja vesti o poseti Angele Merkel predsednik Vučić se u ciničnom tonu obraćao novinaru televizije N1 koji je predsednika upitao zašto na konferenciji na kojoj se najavljuje takav događaj pored njega ne sedi ministar spoljnih poslova već ministar unutrašnjih poslova i ministar finansija. Očigledna netrpeljivost prema pitanjima koja nisu unapred pripremljena i dogovorena dokaz su nepostojanja volje da se kreira okruženje u kom će svi novinari bez diskriminacije moći da obavljaju svoj posao. Nažalost, ovaj problem je svoj vrhunac dostigao tokom posete kancelarke Merkel i njene zajedničke konferencije za medije sa Aleksandrom Vučićem na kojoj je jednom broju medija bio zabranjen ulazak, dok su pravo postavljanja pitanja dobili samo novinari Radio televizije Srbije i agencije TANJUG. Uprkos tome što su redovnim putem poslali zahtev za dobijanje akreditacije, novinarskoj ekipi Newsmax adria uskraćeno je prisustvo konferenciji, što je od strane savetnice za medije predsednika Republike [Suzane Vasiljević](#) pravdano razlozima epidemiološke prirode uz naglasak na tome da su u sali već bili novinari televizije N1 čiji je vlasnik takođe United media grupa, što je, prema njenim rečima, sve isto. Sa druge strane, ostalo je nejasno zbog čega je privatnoj agenciji TANJUG jedinoj dozvoljeno da pored predstavnika RTS postavi pitanje, dok je isto pravo

uskraćeno za privatne televizije. Ovaj slučaj predstavlja nesporan primer cenzure novinara i onemogućavanja obavljanja novinarske delatnosti uprkos neveštima pokušajima da se ovakve odluke legitimizuju opravdanjima koja se pozivaju na poštovanje preventivnih mera zbog epidemije virusa COVID 19.

- [Novinari televizije N1](#) koji su izveštavali sa antiglobalističkog skupa u organizaciji predstavnika antivakcerskog lobija u Srbiji u više navrata bili su suočeni sa verbalnim pretanjama i uvredama, ali i sa fizičkim onemogućavanjem obavljanja svog posla, dok je u jednom slučaju reporter te televizije Filip Lukić pogođen jaketom od strane raščinjenog monaha koji je kasnije uhapšen. Najvećoj opasnosti bila je izložena reporterka Vanja Đurić čije uključanje su prekinuli pripadnici tzv. „Narodne patrole“ koji su tom prilikom stajali ispred kamere i iza njenih leđa i dobacivali brojne parole kojima su njeno obraćanje učinili nemogućim. Iz bezbednosnih razloga uključanje je bilo prekinuto. Ovakvi slučajevi postaju uobičajeni na skupovima na kojima učestvuju pripadnici nacionalističkih grupa, što je dokaz da tabloidne kampanje protiv novinara i nezavisnih medija ostavljaju teške posledice i dovode u opasnost njihov fizički i profesionalni integritet. Takođe se pokazuje da pripadnici policije ne posvećuju dovoljnu pažnju zaštiti novinara, što je takođe njihova zakonska obaveza već da novinari sve češće postaju lake mete za napade nacionalista.

Sloboda udruživanja

- U Novom Sadu je u noći 11. septembra [razbijeno staklo](#) na terenskom automobilu Društva za zaštitu i proučavanje ptica Srbije. Policija je narednog jutra uradila uviđaj i prikupila dokaze i izjave, a udruženje je ovim povodom podnelo krivičnu prijavu. Kako se navodi, primetno je da nije bilo provala ili oštećenja drugih vozila na ovom niti susednim parkinzima, što ukazuje na to da je meta napada bilo upravo Društvo za zaštitu

i proučavanje ptica, što iz Društva povezuju sa njihovim dugogodišnjim aktivnostima u oblasti sprečavanja krivolova. Potrebno je da institucije hitno reaguje na ovaj napad i pokušaj zastrašivanja, i identifikuje i procesuiraju počinioce.

Sloboda okupljanja

- [Aktivista udruženja Odbranimo planinu Babu, Planu i Lešje](#) bio je žrtva fizičkog napada od strane policijskog službenika Policijske uprave Paraćin tokom blokade dela puta između Plane i Lešja. Povodom za demonstracije aktivista i meštana jeste preterana eksploatacija kamenoloma na tom području koje u značajnoj meri ugrožava životnu sredinu i uslove života meštana. Po njihovim rečima dodatan problem predstavlja to što putem koji je izgrađen na osnovu uplaćivanja samodoprinosa meštana svakodnevno tranzitira veliki broj kamiona sa teretom čija težina prelazi 60 tona, što ugrožava i saobraćajnu infrastrukturu. Iz tog razloga, kao i zbog, prema njihovim rečima, nezakonitog rada kamenoloma koji nije u skladu sa prostornim planom opštine Paraćin, meštani već duže vreme zahtevaju njegovo zatvaranje. Kao jedan od načina borbe izabrali su blokadu pomenutog puta u cilju onemogućavanja daljeg prolaska kamiona. Upravo tom prilikom aktivista Stevan Miljković je nakon verbalne rasprave sa policijskim službenikom bio meta njegovog fizičkog nasrtaja. U konkretnom slučaju došlo je do povrede, odnosno prekoračenja ovlašćenja od strane policijskog službenika i grubog kršenja slobode mirnog okupljanja građana. Takođe napominjemo da je aktivista Stevan Miljković i ranije bio žrtva pritisaka investitora zbog fotografisanja kamenoloma zbog čega je bio ispitivan u prostorijama PU Paraćin, ali kako njegovo ponašanje ni u čemu nije imalo obeležja kažnjivog dela protiv njega nije pokrenut ni krivični ni prekršajni postupak.

MONITORING

- [Grupacija medijskih udruženja i organizacija civilnog društva](#) koju čine Asocijacija medija, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM), Asocijacija onlajn medija (AOM), Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV), Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), Poslovno udruženje Asocijacija lokalnih i nezavisnih medija „Lokal Pres“, Transparentnost Srbija i Udruženje novinara Srbije (UNS) izrazili su zabrinutost zbog dosadašnjeg delovanja Radne grupe ministarstva kulture i informisanja u procesu izrade nacrtu Zakona o izmenama i dopunama zakona o javnom informisanju. U njihovom saopštenju se navodi da su razočarani predloženim rešenjima koja u značajnoj meri odstupaju od ciljeva utvrđenih Medijskom strategijom i Akcionim planom za njeno sprovođenje, dok u pojedinim slučajevima predložena rešenja nisu u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti javnogi informisanja ili su čak suprotna važećem Ustavu Republike Srbije. Kao problematično rešenje navodi se mogućnost uvođenja prethodne zabrane širenja lažnih vesti, na način koji ne daje jasne odgovore na pitanja kojim ciljevima zabrana služi i na koji način će se osigurati proporcionalnost ovakvih restrikcija , što ukazuje na potencijalne zloupotrebe ovog instituta u budućnosti. Ostala problematična rešenja tiču se ponovnog uvođenja direktnog subvencionisanja odnosno državne pomoći izdavačima medija, netransparentnosti konkursa za sufinansiranje projekata od javnog interesa i neprihvatanja predloga da se kao uslov za učešće u tim konkursima predvidi obaveza prihvatanja nadležnosti Saveta za štampu i davanje prednosti prilikom raspodele sredstava onima medijima kojima nisu uopšte ili su u manjem broju izricane mere od strane Saveta zbog kršenja novinarskog kodeksa. Naročito problematičan deo tiče se insistiranja na zakonskom definisanju pojma „novinar“, čime se rizikuje da se uskim tumačenjem tog pojma bez zaštite ostavi veliki broj lica koji se bave pitanjima od značaja za javno informisanje. Zbog ovih, ali i brojnih drugih razloga, udruženja su u dopisu ministarstvu insistirali na striktnom poštovanju rokova predviđenih Akcionim planom kako bi se izbeglo odlaganje ispunjavanja ciljeva predviđenih Medijskom strategijom. U slučaju da nadležno ministarstvo ne uloži napor da se ovi problemi prevaziđu, predstavnici medijskih udruženja koji su uzeli učešće u radnoj grupi najavili su da neće potpisati predložene izmene i na taj način doprineti legitimitetu nacrtu zakona.